

Nr 189.

Av herr Möller m. fl., om laglig reglering och begränsning av arbetstiden för arbetare inom jordbruket.

Vid tillsättande av 1918 års arbetstidskommitté framhöll den dåvarande regeringen enligt det vid samma tillfälle förda statsrådsprotokollet, bland annat, att för jordbrukets vidkommande en viss undantagsställning i fråga om arbetstidens reglering vore påkallad och att det därför lämpligen borde ankomma på vidare omprövning, huruvida och i vad mån den då ifrågasatta lagstiftningen i fråga om arbetstidens begränsning kunde vinna tillämpning å det egentliga jordbruksområdet. I överensstämmelse härmed blev också jordbruket helt undantaget från arbetstidslagens bestämmelser, när denna lag enligt beslut vid 1919 års riksdag provisoriskt trädde i kraft. Men den i nämnda statsrådsprotokoll ifrågasatta omprövningen av frågan om en laglig reglering även av jordbruksarbetarnas arbetstid har hittills helt och hållet uteblivit.

Sedan arbetstidslagen genom beslut av 1930 års riksdag erhållit permanent karaktär, har flertalet av de vid industri, handel och samfärdslse anställda arbetaregrupperna sålunda blivit för framtiden tillförsäkrade de sociala och kulturella fördelar, som den lagstadgade åttatimmarsarbetsdagen för deras del innebär. Den omprövning av frågan om arbetstidens begränsning för de arbetaregrupper, vilka ha sin sysselsättning inom jordbruksdriften, vilken 1918 ansågs böra ifrågakomma, bör nu fullföljas. De i jordbruksdriften sysselsatta arbetarna intaga en undantagsställning gentemot de arbetaregrupper, vilka inrangerats i arbetstidslagen, som icke i längden är vare sig önskvärd eller hållbar.

Det torde icke kunna bestridas, att jordbrukets arbetare i allmänhet utföra ett ansträngande arbete och att de oftast äro tvingade att leva under betydligt ogynnsammare förhållanden än de flesta andra yrkesgrupper i vårt land. Men då de trots detta till följd av arbetstidens längd äro avstängda från de ökade tillfällena till kroppslig vila och andlig vederkvickelse, som industriarbetarna för övrigt i stort sett blivit tillförsäkrade, så innebär detta, att de också äro berövade möjligheten att skaffa sig de kunskaper och insikter röfande samhälliga spörsmål och frågor, som den nutida kulturutvecklingen kräver av alla samhällets medlemmar. En kortare arbetstid för jordbrukets arbetare är således en av de viktigaste

förutsättningarna för att vår lantarbetarekår i fortsättningen skall kunna hålla jämna steg med övriga samhällsgrupper i socialt och kulturellt avseende. Och vi anse det följaktligen som ett samhällsintresse av första ordningen, att den stora medborgaregrupp, som lantarbetarna utgöra, icke längre förvägras rätten till delaktighet i de sociala och kulturella förmåner, som genom arbetstidslagens genomförande tillförts den svenska arbetareklassen i stort sett.

I längden torde det också bli till gagn för jordbruksnäringen såsom sådan, att de inom denna näringsgren sysselsatta arbetarna givas samma förutsättningar som andra arbetaregrupper att kunna utveckla sig till kunniga och dugliga yrkesmän, och att de såsom samhällsmedlemmar icke bli försatta i en ofördelaktig undantagsställning.

Åtskilligt har under den senaste tioårsperioden inträffat, som ger starkt stöd för kravet på en laglig begränsning av lantarbetarnas arbetstid. Vi syfta härvidlag närmast på de förändringar av arbetsförhållanden och arbetsformer, som maskinteknikens utveckling medfört, och som åtminstone evad det gäller det s. k. storbruket ganska väsentligt minskat skillnaden mellan industriens och jordbrukets driftformer. Då jordbrukets undantagsställning i detta avseende inom näringslivet sålunda blivit mindre markerad än tidigare, har en stor del av de skäl, som tidigare ansetts tala emot en lagstadgad normalarbetslag för jordbrukets arbetare, därmed också bortfallit.

Vissa olikheter komma alltjämt att förefinnas mellan de övriga näringsgrenarnas produktionsmetoder och de arbetssätt, som av naturliga skäl måste komma till användning inom lantbruket. Vi förbise ej de svårigheter, som kunna uppstå för en tillfredsställande lösning av denna fråga. Särskilt anse vi oss böra erinra om sådana spørsmål som rörande lagens omfattning och arbetstidens fördelning på olika årstider. Dessa svårigheter, som bl. a. sammanhånga med jordbruksdriftens skiftande driftformer, kunna dock icke få hindra en rättvis lösning av frågan om arbetstidens reglering för lantarbetarna.

Att jordbruket för närvarande lider under en kris synes oss ej heller få lägga hinder i vägen för en utredning av denna fråga. Den av oss ifrågasatta lagstiftningen bör alltså föregås av en genom statsmakternas försorg verkställd utredning, varvid hänsyn tagas till lantarbetarnas behov av ökad fritid och till klarläggande av de spørsmål, som hittills ansetts vara orsaken till att för jordbrukets vidkommande en undantagsställning i fråga om arbetstidens reglering ansetts från statsmakternas sida vara påkallad.

På grund av vad vi här anfört få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning, avseende laglig reglering och begränsning av arbetstiden för arbetare inom jordbruket, så

att dessa därutinnan principiellt likställas med industriens arbetare, samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kan föranleda.

Stockholm den 21 januari 1932.

Gustav Möller.

Olof Olsson.

A. J. Bårg.

C. E. Svensson.

Edv. Björnsson.
